

paper de vidre

segona època contes

XAVIER VIDAL

18 Novembre 2014

Xavier Vidal és llibreter i periodista. Fa un any va obrir la NoLlegiu al carrer de l'Amistat, al barri del Poblenou de Barcelona, mirant de consolidar una llibreria amb espent d'agitació i exaltació cultural. No entén que en aquest país no es puguin comprar llibres en diumenge si no és a les benzineres o als quioscos. Per això, obre tots els diumenges. És un fan declarat dels contes i els relats breus.

Paper de vidre em demana que recuperi un conte. Reviso entre la memòria, regiro entre els calaixos dels records i després de descartar alguna lectura d'algun autor ara de moda que va escriure contes interessants ara ja fa uns quaranta anys, el meu cervell centrifugat em posa en primer pla *Un metge rural* de Franz Kafka. No és casual ni un atzar. Aquest conte significa per mi el trànsit de la literatura juvenil a la literatura adulta. Vuit pàgines que et canvien la perspectiva i que ara, més de 25 anys després de la seva lectura en un volum de Quaderns Crema, continuen aguantant el pas del temps. Rellegir *Un metge rural* com qualsevol de les narracions del btxc és un plaer que ens hauríem de regalar sovint.

Si a més a l'obra de Kafka la salpebres amb la intrahistòria que envoltava l'escriptor, el seu desig de no veure publicada part de la seva obra perquè no la considerava de qualitat i de no veure republicada ni tan sols l'obra que considerava que tenia els mèrits literaris que perseguia. Afortunadament, l'encarregat de fer complir les últimes voluntats de Kafka, el seu amic Max Brod, no li va fer cas. I el meu trànsit de la literatura juvenil a la literatura per adults va fer-se en condicions immillorables.

Un metge rural

Estava en un gran desconcert: se'm presentava per davant un viatge urgent; un malalt greu m'esperava en un poble unes deu milles lluny; un fort torb de neu colgava tot el llarg camí entre jo i ell; de carro, en tenia, lleuger, de rodes grosses, d'altó més vàlid i apropiat per a les nostres carreteres; abrigat amb pells, la bossa amb tot l'instrumental a la mà, em trobava ja en el pati a punt de marxar; però faltava el cavall, el cavall. El meu cavall de propietat, a conseqüència d'un excés de cansament en aquest gèlid hivern, havia finat la nit anterior; la meua minyona recorria ara tot el poble a fi de rebre un cavall prestat; però era inútil, ho sabia, i cada cop més embolcallat de neu, cada cop més i més immòbil, m'estava palplantant allí sense objecte. Va aparèixer la noia en el portal, sola, balancejant la llanterna; naturalment, ¿qui deixa el seu cavall per a una mena de viatge així? Vaig tornar a travessar el pati d'una banda a l'altra; no vaig trobar cap possibilitat; dispers, mortificat, vaig empenyer d'un cop de peu l'asclada porta de la soll de porcs, no feta servir des de feia anys. Va obrir-se i en van espetegar les frontisses. Una escalfor i una fortor com de cavalls va sortir-ne. Una tèrbola llanterna de corral hi gronxava d'una corda. Un home, arriupat dins aquell cobert baix de sostre, va deixar veure la seva cara ampla i d'ulls blaus. «¿Que enganxo?», va preguntar, arrossegant-se de quatre grapes. No vaig saber què dir i em vaig ajupir només, per veure què més hi havia a la soll. La minyona era al meu costat. «No se sap mai les coses que un té a disposició a casa seva», va dir ella, i tots dos vam riure.

«Arri, germà, arri, germana!», va cridar el cavalleris, i dos cavalls, de flanc poderós i ferm, les potes ajustades al cos, inclinant com els camells els ben conformats caps, van esmunyir-se l'un rera l'altre, només amb la força de la contorsió del tronc, per entre el forat de la porta, que ocupaven del tot. Van redreçar-se tot seguit, però potadrets i altius, amb el cos panteixant. «Ajuda!», vaig dir, i la noia, sol·licita, va afanyar-se a abastar els arresus al cavalleris. Tan bon punt s'hi havia atansat, però, aquest encasta la seva cara a la d'ella. Cridant, se'n fuig cap a mi; dues rengleres de dents han senyalat de vermell la galta de la noia. «Bestiò!», vaig cridar rabios, «¿vols que et fuetegi?», però tot seguit se'm fa avinent que és un foraster; que no sé d'on ve, i que m'ajuda voluntàriament allí d'on d'altres m'han fallat. Com si sabés dels meus pensaments, no se la pren malament, la meua amenaça, sinó que es limita, aqueferat encara amb els cavalls, a girar-se cap on sóc jo. «Pugeu», diu llavors, i, en efecte, tot està a punt. Amb uns arrelaments tan elegants, m'adono, no hi he pas viatjat mai, jo, i pujo alegrement al carro. «Les regnes, les duré jo tanmateix, tu no coneixes el camí», diu. «Ben cert», diu ell, «jo no vinc pas, em quedo amb la Rosa.» «No!», crida la Rosa, i fuig corrent cap a la casa amb inequívoc pressentiment de la ineluctabilitat del seu destí; sento el xerric de quan passa la cadena de la porta; sento com dona dos tords de clau al pany; veig, a més, com passant pel corredor entra a cada cambra i n'apaga els llums, per tal de fer-se intrometible. «Tu te'n vénis amb mi», li dic al cavalleris, i em renuncio altrament al viatge, per més urgent que sigui. No tinc pas la intenció de lliurar-te la noia com a preu de compra pel viatge.» «Fol·hi», fa ell, tot pelant les mans; el carro es veu arrencat i endut com una fusta enmig del corrent; sóc a temps encara de sentir com la porta de casa meua rebenta sota l'escomesa del cavalleris i s'estella tota, en acabat ulls i orelles se m'omplen d'un brunzit estrident que m'atueix tots i cada un dels sentits. Però també això dura només un moment, ja que, talment com si davant mateix del portal del pati de casa hi hagués el de cal malalt, m'hi trobo tot seguit al cap d'un instant; els cavalls s'han aturat, tranquils; la nevada ha cessat; arreu claror de lluna; els pares del malalt s'acullen a sortir de la casa, a rebre'm; rera d'ells la seva germana; quasi em treuen a pes de dintre el carro; no capto l'entrellat del guirgall de tot el que em diuen; a la cambra del malalt l'aire hi és amb prou feines respirable; el braser, desatès, fumeja; obrí la finestra de bat a bat; primer, però, vull veure el malalt. Magre, sense febre, ni fred ni calent, amb els ulls en blanc, sense camisa de dormir, el jove s'incorpora de sota l'edredó, es penja del meu coll, em xiuxueja a l'orella: «Doctor, deixi'm morir.» Miro al meu voltant; ningú no ho ha sentit; els pares s'estan drets i en silenci, lleugerament inclinats, i esperen el meu veredicte; la germana ha dut una cadira per a la meua cartera de mà. L'obro i cerco entre els meus instruments; el jove palpeja del llit estant en direcció cap a mi per recordar-me el seu prec; agafo unes pincetes, les examino a la llum d'una espelma i les torno a deixar a lloc. «Sí», penso blastomant, «és en aquests casos que ajuden els déus, l'envien el cavall que et fa falta, com que tens tanta pressa te n'hi afegeixen encara un de més, et fan donació per a més gran magnificència d'un cavalleris.» I just fins ara no torno a parar esment en la Rosa; ¿què faig, com la salvo, com la sostrec d'aquest cavalleris, a deu milles d'aquí, amb cavalls indomables enganxats al meu carro? ¿Aquests cavalls indomables enganxats al meu carro? Aquests cavalls que ara, no sé com, han desfermat les corretges; que han obert de bat a bat les finestres de fora estant i que, ficant el cap cada un a través d'una finestra, impertèrrits davant la cridoria de la família, contemplen el malalt. «Me'n torno tot seguit», penso, com si els cavalls m'exhortessin al viatge, però tolero que la germana, que em creu abaltit de la calda, em tregui l'abric de pell. Se'm serveix un got de rom, el vell em tusta l'espaltia; el fet que em lliuri el seu tresor justifica aquesta confiança. S'acsejo el cap; m'havia fet venir basca la migradesa de raonament del velli; només per aquest motiu és que refuso de beure. La mare s'està dreta al costat del llit i m'hi atreu; hi vaig i, alhora que renilla un cavall cap a un racó de la cambra, poso el meu cap damunt el pit del jove, que s'esborrona de fred al contacte de la meua barba tota xopa. Es confirma el que ja sé: el jove està sa, una mica malament de la circulació, amarat de cafè per la mare diligent, però sa i apte per a sortir del llit al menor impuls. No sóc cap millorador del gènere humà, i el deixo continuar jaient. Estic empleat pel municipi i compleixo amb el meu deure fins al límit, fins allí on ja comença a ser excessiu. Mal pagat, sóc tanmateix sol·licit i servicial envers els pobres. Però encara haig de vetllar per la Rosa, després el jove que faci el que vulgui, i jo ja em podré morir. Què hi faig jo, aquí, enmig d'aquest hivern interminable! El meu cavall ha finat i no hi ha ningú al poble que em deixi el seu. De la soll de porcs és que haig de treure'm el tir i els arreuaments; si no es donés la casualitat que hi ha cavalls, hauria de viatjar amb truges. És així. I assenteixo davant la família. No en saben res, d'això, i si en sabessin tampoc ho entendrien. Escriure receptes és fàcil, però fer-se entenedor de la gent és difícil. Bé, amb tot això s'hauria acabat la meua visita, altre cop he estat importunat inecessàriament, ja hi estic acostumat, a truc del meu timbre de nit és que em martiritza tot el municipi, però que a més hagi hagut de lliurar aquesta vegada la Rosa, una noia tan maca, que durant anys ha viscut a casa meua sense que jo li prestés quasi gens d'atenció —aht!, aquest sacrifici és massa gros, i aquest haig de fer-m'ho cabre al cap amb ajuda de tota mena d'argücies, per tal de no deixar palplantada aquesta família, que amb tota la seva bona voluntat no pot retornar-me la Rosa. Quan tanco, però, la meua cartera de mà i faig gest que em passin l'abric, la família s'aplega tota, el pare fent ensumades per sobre el got de rom a la mà, la mare, probablement decebuda de mi —ja, però ¿què esperen aquesta gent?—, desfeta en plor i mossegant-se els llavis, la germana desplegant un mocador del tot ensagnat, i llavors és que em mostro en certa manera disposat a admetre, sota determinades condicions, que el jove, de malalt, potser sí que s'hi troba. Me li atanso, em somriu com si li portés ara així com la més reconfortant de les sopes —aht!, ara renillen dos cavalls; bé, el soroll facilitarà la inspecció—i ara sí que ho trobo, el jove està malalt. Al seu costat dret, a la zona del maluc, s'hi ha obert una ferida grossa com un plat. Rosada, de molts matissos, fosca en la fondària, clarejant en els extrems, granulosa, amb irregulars embotornaments de sang, oberta com una mina en ple dia. Així és, vista des de lluny. De prop s'hi observa un agreujament. ¿Qui pot mirar-s'ho sense xiular baixet alhora? Cucs de la mateixa llargària i consistència que el meu dit pellit, rosats de mena i esquitxats a més de sang, retinguts a l'interior de la ferida, es recargolen amb els seus caparrons blancs i nombroses potes tot cercant la llum. Pobre noi, no es pot fer res per tu. He localitzat la teva gran ferida; transiràs d'aquesta flor que tens aquí en aquest teu costat. La família està feliç, em veu en plena puntetut; la germana ho diu a la mare, la mare al pare, el pare a alguns hostes que entren de puntetes, balancejant els braços a banda i banda, mentre la claror de lluna es filtra per entre les portes obertes. «¿Que em salvaràs?», mormola bleixant el jove, del tot enlluernat per la vida que hi ha en la seva ferida. Són així la gent de la meua comarca. Exigir sempre l'impossible del metge. La fe antiga, l'han perduda; el capella s'està a casa seva i esflagarsa els hàbits sagrats, un rera l'altre; però el metge ha de donar el màxim rendiment amb la seva suau mà quirúrgica. Bé, com més us plagui; jo no m'he ofert; encara que em feu servir per a fins sagrats, jo deixaré també que una tal cosa em passi; què més vull, pobre de mi, vell metge rural desposseït de la seva minyona! I vénen tots plegats, la família i els més vells del poble, i em desvesteixen; i la coral de l'escola, amb el mestre de capdavanter, es posa davant la casa i canta una melodia extremament senzilla amb la lletra que fa:

*Desvestiu-lo i guarirà,
i, si no guareix, mateu-lo!
És només un metge, és només un metge.*

Em trobo llavors ja desvestit i miro tranquil·lament la gent, els dits a la barba, el cap cot. Em sento superior a tothom i estic d'allò més en calma, disposat a tot, però tanmateix no em serveix de res, perquè ara m'agafen pel cap i pels peus i em duen al llit. A la banda de la paret, a tocar del costat de la ferida, és que em posen. Llavors surten tots del recambró, tanquen la porta, emmudeix el cant; uns núvols entenebrer la llum; flassada i llençols m'envolten d'escalfor; ombrívols es vincien els caps dels cavalls per entre els forats de les finestres. «Sap», sento que em diuen a cau d'orella, «la meua confiança en tu és molt minsa. Has estat només deixat anar en un lloc qualsevol, no vénis pel teu propi peu. Per comptes d'ajudar, l'únic que fas és fer-me més estret el llit on agnito. El millor que podria fer fóra buidar-te els ulls.» «Certs», dic jo, «és una ignominia. Però és que jo sóc metge. ¿Què haig de fer? Creu-me, tampoc a mi no em resulta fàcil.» «Amb aquesta disculpa m'haig de conformar? Ah!, em sembla que sí. Sempre m'haig de conformar. Amb una tan bella ferida és que vaig fer cap al món; era tot el meu pertret.» «Jove amica», dic jo, «el teu error és que no tens cap visió de conjunt. Jo, que he recorregut al llarg i a l'ampla tota mena de cambres de malalt, et dic: la teua ferida no és pas tan dolenta. És feta de dos traus d'aixadell en angle agut. Molts s'hi posen de costat i amb prou penes senten l'aixadell com treballa en el bosc, no diguem ja si se'ls acosta encara més.» «¿És ben bé així o m'enganyes, febrós com estic?» «És així ben de debò, pren-t'ho com la paraula d'honor d'un metge oficial de l'estat.» I així s'ho va prendre, i es va tranquil·litzar. Però llavors va començar a ser hora de pensar en la meua salvació. Els cavalls continuaven fidels encara en el seu lloc. Roba, abric i cartera van estar de seguida arreplegats; no em vaig voler entretenir a vestir-me; si els cavalls s'apressaven tant com al viatge de vinguda, es pot dir en certa manera que saltaria d'aquest llit en el meu. Obedient, va enretirar-se un cavall de la finestra; vaig llançar el feto dins el carro; l'abric va anar a parar massa lluny, va quedar penjat només d'una màniga en un ganxo. Ja n'hi havia prou. Vaig enfil·lar-me dalt del cavall. Les corretges soltes i a rosegons, un cavall a penes fermat amb l'altre, el carro a remolc incert, l'abric de pell mig penjant sobre la neu. «Fol-hi!», vaig dir jo, però no li van fúmer; a poc a poc com jaios vam començar a tirar per la nevada estepa; llargament va ressonar rera nostre el nou, però equivoc, cant de la canalla: «Alegreu-vos, vosaltres pacients, us han ficat el metge al llit!»

Així mai no faré cap a casa; la meua florent consulta s'ha perdut; un successor em roba, però sense profit, ja que no pot substituir-me, a casa meua hi fa estralls de furor el fastigós cavalleris; la Rosa n'és la seva víctima; no vull ni pensar-hi. Un, exposat a la gelor d'aquesta època malaurada, amb carro terrenal, cavalls eteris, vagarejo jo, home vell, de topant en topant. El meu abric penja darrera del carro, però no el puc abastar, i ningú de la turba bellugadissa dels pacients no mou un dit. Enganyat! Enganyat! Haver fet cas un cop al truc fal·laç del timbre de nit — ja tot és per sempre més irreparable.

Conte extret d' *Un metge rural*

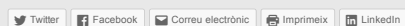
© Franz Kafka

© de la traducció, 1995, Josep Murgades

© d'aquesta edició, 1995, Quaderns Crema

Text cedit per cortesia de Quaderns Crema SAU. Aquest conte també apareix en dos altres títols de l'autor publicats per la mateixa editorial: *Narracions completes I i II*, *A la colònia penitenciària i altres narracions*.

Comparteix això:

Relacionats

Iban Zaldúa
A "L'inèdit"

Xavier Dilla
A "Sławomir Mrozek"

Clara Queraltó
A "L'avançat"

Categoria : [El recuperat](#)

Etiquetes : [Franz Kafka](#), [Josep Murgades](#), [Xavier Vidal](#)

← [Ferran Rafols](#)

[Mònica Batet](#) →